

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2019/1660,**25. september 2019,****energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL uute tarbimise mõõtmise ja arvete koostamise sätete rakendamise kohta**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit on võtnud kohustuse arendada välja säästlik, konkurentsivõimeline, turvaline ja vähese süsihappegaasiheitega energiasüsteem. Energialiit on püstitanud liidule kõrged eesmärgid. Eelkõige on seatud eesmärgiks: i) vähendada kasvuhooonegaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 40 % võrreldes 1990. aasta tasemega, ii) suurendada tarbimises taastuenergia osakaalu vähemalt 32 %-ni ja iii) säästa energiat, suurendades liidu energiatulgeolekut, konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/27/EL (edaspidi „energiatõhususe direktiiv“), ⁽¹⁾ mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/2002, ⁽²⁾ on kehtestatud energiatõhususe eesmärk saavutada liidu tasandil 2030. aastaks vähemalt 32,5 % energiasääst.
- (2) Küttele ja jahutusele kulub kõige suurem osa lõppenergiast, moodustades umbes 50 % kogu Euroopa Liidu energiatarbimisest. 80 % sellest kasutatakse hoonetes. Seetõttu mõjutavad liidu energia- ja kliimaeesmärkide saavutamist suuresti liidu jõupingutused hoonete renoveerimiseks ning hoonete optimaalse haldamise ja kasutamise edendamiseks.
- (3) Selge ja õigeaegne teave ning tegelikul tarbimisel põhinevad energiaarved võimaldavad tarbijatel aktiivselt osaleda kütte- ja jahutuse energiavajaduse vähendamises. Üle 40 % liidu eluasemetest paikneb mitmepereelamutes või paarismajades, millest paljudes on ühised süsteemid ruumide kütmiseks ja tarbevee soojendamiseks. Seetõttu on selliste eluasemete elanikele oluline, et nad saaksid täpset, usaldusväärset, selget ja õigeaegset teavet energiatarbimise kohta, olenemata sellest, kas neil on otsene individuaalne lepinguline suhe energiatarbijaga.
- (4) Energiatõhususe direktiivi näol on tegemist liidu tasandi õigusaktiga, milles käsitletakse soojusenergia tarnimise mõõtmist ja selle kohta arvete esitamist. Energiatõhususe direktiivi muudeti 2018. aastal. Üheks muutmise põhjuseks oli selgitada ja tugevdada tarbimise mõõtmise ja arvete esitamise suhtes kohaldatavaid eeskirju.
- (5) Selgitused hõlmavad mõiste „lõpptarbijat“ kasutusele võtmist lisaks mõistele „lõppklient“, mida on juba kasutatud energiatõhususe direktiivis, väljendamiseks seda, et õigust teabele tarbimise ja arvete esitamise kohta kohaldatakse ka nende tarbijate suhtes, kellel ei ole individuaalset või otselepingut energiatarbijaga ühiskasutatava hoone kollektiivse kütmise, jahutamise või sooja tarbevee süsteemide puhul.
- (6) Muudatustega sätestatakse sõnaselgelt nõue, et liikmesriigid peavad avaldama kriteeriumid, meetodika ja menetlused, mille alusel tehakse ühiskasutatavates hoonetes tehtavate kasutajapõhiste mõõtmiste üldnõudest erandeid, ning selgitama sellist tingimusteta nõuet, et sooja tarbevee tarbimist tuleb uute ühiskasutatavate hoonete elamuosades mõõta kasutajapõhiselt.
- (7) Arvestades muudatuste olulisust õiglaste tulemuste saamise edendamisel kortermajade ja mitmeotstarbeliste hoonete kasutajate jaoks ning neile asjakohaste stiimulite loomisel, peavad liikmesriigid direktiivi (EL) 2018/2002 kohaselt kehtestama selliste hoonete jaoks ka läbipaistvad ja üldkättesaadavad kulude jaotamise eeskirjad.
- (8) Selleks et tugevdada mõju, mida tarbimise mõõtmine ja arvete esitamine võib avaldada käitumise muutmise kaudu, sisaldab läbivaadatud energiatõhususe direktiiv ka selgemaid nõudeid selle kohta, et arvetel esitatav teave peaks olema kasulikum ja täielikum, põhinedes kliima suhtes korrigeeritud tarbimisandmetel. See tähendab asjakohast võrdlemist ja uusi elemente, nagu teave asjaomaste energiaallikate jaotuse ja kasvuhooonegaaside heite kohta, ning teave selle kohta, millised kaebemenetlused ja vaidluste lahendamise mehhanismid on olemas.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2002, millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust (ELT L 328, 21.12.2018, lk 210).

- (9) Samal ajal püütakse rangemate nõuetega sagedamini esitatavate arvete või tarbimisteabe kohta (kas kaugloetavate arvestitega või koos eeskirjadega, millega on tagatud järkjärguline üleminek kaugloetavatele arvestitele ja küttekulu jaotamisele) tagada, et kõigile lõppkasutajatele oleks kättesaadav õigeaegsem ja sagedamini esitatav teave.
- (10) Liikmesriigid jõustavad direktiivi (EL) 2018/2002 tarbimise mõõtmist ja arvete esitamist käsitlevate sätete ülevõtmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 25. oktoobriks 2020.
- (11) Energiatõhususe direktiiviga antakse liikmesriikidele kaalutusruum, kuidas võtta üle ja rakendada läbivaadatud nõudeid tarbimise mõõtmise ja arvete esitamise kohta, võimaldades neil seda teha viisil, mis vastab kõige paremini riikide olukorrale, sealhulgas kliimatingimustele, üürilepingute ja kinnisvara omandi mudelitele ning hoonefondile. Käesolevas soovitusel selgitatakse muudetud nõudeid ja esitatakse näiteid, kuidas on võimalik saavutada direktiivi eesmärgi. Eelkõige on selle eesmärk tagada energiatoõhususe direktiivi ühetaoline mõistmine liikmesriikides, kus valmistatakse ette oma ülevõtmismeetmeid.
- (12) Käesolevas soovitusel esitatud suunised täiendavad ja asendavad osaliselt komisjoni poolt varem välja antud suuniseid energiatoõhususe direktiivi artiklite 9–11 kohta (3).
- (13) Käesolev soovitus ei muuda hoonete energiatoõhususe direktiivi õiguslikke tagajärgi ega piira Euroopa Kohtu antud siduvat tõlgendust energiatoõhususe direktiivi kohta. Selles keskendutakse sätetele tarbimise mõõtmise ja arvete esitamise kohta ja käsitletakse energiatoõhususe direktiivi artikleid 9a, 9b, 9c, 10a, 11a ja VIIa lisa,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Liikmesriigid peaksid järgima käesoleva soovitusel lisas esitatud suuniseid, kui nad võtavad üle direktiiviga (EL) 2018/2002 kehtestatud ning energiatoõhususe direktiivi artiklites 9a, 9b, 9c, 10a, 11a ja VIIa lisas sätestatud nõuded.

Brüssel, 25. september 2019

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Miguel ARIAS CAÑETE

(3) COM(2013) 762 final ja SWD(2013) 448 final, Brüssel, 6. november 2013

LISA

1. SISSEJUHATUS

1.1. Õiguslik ja poliitiline kontekst

Direktiivi 2012/27/EL (edaspidi „energiatõhususdirektiiv“) VII lisa artiklites 9, 10 ja 11 käsitletakse individuaalse energia-tarbimise mõõtmist ja arvete esitamist. Muutmisdirektiiviga ⁽¹⁾ energiatõhususdirektiivis tehtud põhilised muudatused on järgmised:

- lisati soojusenergiale kohaldatavad uued sätted: artiklid 9a, 9b, 9c, 10a ja 11a ning VIIa lisa;
- soojusenergia jäeti algse energiatõhususdirektiivi artiklite 9, 10, 11 ja VII lisa kohaldamisalast välja.

Elektri mõõtmise ja arvetega seotud olemasolevad ELi õigusaktid on konsolideeritud uuesti sõnastatud elektriturudirektiivi, mis võeti vastu paketi „Puhas energia kõigile eurooplastele“ koosseisus.

Gaasi kohta lisa seadusandja (Euroopa Parlament ja nõukogu) energiatõhususdirektiivi artiklisse 24 läbivaatamisklausli (lõige 14), et komisjoni hiljemalt 31. detsembriks 2021 tehtava hindamise või ettepaneku alusel kaalutaks sarnaseid muudatusi.

Kokkuvõttes on läbivaadatud energiatõhususdirektiivis oluliselt muudetud soojusenergiale kohaldatavaid mõõtmise ja arvete esitamise sätteid. Elektri puhul jäävad sellised sätted muutmata, kuni hakkavad kehtima uuesti sõnastatud elektriturudirektiivi uued sätted (1. jaanuarist 2021); ⁽²⁾ gaasiga seotud sätted jäävad muutmata seni, kuni seadusandja neid muudab.

1.2. Siinse dokumendi kohaldamisala ja eesmärk

Siinse soovitusel eesmärk on võimaldada energiatõhususdirektiivi soojusenergiaga seotud mõõtmise ja arvete esitamise sätete tulemuslikku ja põhimõtteühendist kohaldamist. Osaliselt see täiendab ja osaliselt asendab komisjoni varem avaldatud suuniseid.

Komisjoni 2013. aasta suunis artiklite 9–11 kohta ⁽³⁾ jääb kehtima elektri ja gaasi kohta, sest energiatõhususdirektiivi algset sätteid elektri ja gaasi kohta jäävad esialgu jõusse. Soojusenergiaga seoses on aga palju muudetud ja selgemaks tehtud ning selle energialiigi kohta jääb 2013. aasta suunis pärast läbivaadatud sätete ülevõtmise tähtaega (25.10.2020) kehtima vaid osaliselt ⁽⁴⁾.

Samuti on komisjon avaldanud konkreetsed suunised soojusenergia kasutajapõhiseks mõõtmiseks mitme asukaga hoonetes ⁽⁵⁾. Suunise üldine lähenemisviis jääb kehtima, nagu ka paljud selle soovitusel.

⁽¹⁾ Direktiiv (EL) 2018/2002.

⁽²⁾ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/944 (elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL) (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125) artiklid 70 ja 73.

⁽³⁾ SWD(2013) 448 final, Brüssel, 6. november 2013, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1416394987283&uri=SWD:2013:448:FIN>.

⁽⁴⁾ Täpsemalt jäävad soojusenergia uute sätete kohta kehtima 2013. aasta suunise punktides 19–26, 50–54 ja 56 esitatud põhimõtted.

⁽⁵⁾ Guidelines on good practice in cost-effective cost allocation and billing of individual consumption of heating, cooling and domestic hot water in multi-apartment and multi-purpose buildings („Suunised hea tava kohta kütte, jahutuse ja sooja vee individuaalse tarbimise kulude kulutõhusal jaotamisel ja arvete esitamisel mitme korteri või otstarbega hoonete korral), empirica GmbH – Communication and Technology Research, Simon Robinson, Georg Vogt, detsember 2016 <https://ec.europa.eu/energy/en/studies/specific-guidance-sub-metering-thermal-energy-multi-unit-buildings-implementation-articles-9>.

1.3. Soojusenergia mõõtmise ja arvete esitamisega seotud muudatuste ülevaade

Läbivaadatud energiatõhususdirektiivi peamised muudatused soojusenergia mõõtmise ja arvete esitamise nõuetes on järgmised.

- Mõiste „lõpptarbija“ („lõppklient“) kõrval on kasutusele võetud „lõppkasutaja“. Nii täpsustatakse seda, et arveldus- ja tarbimisandmete saamise õigus (artikkel 10a) on ka lõppkasutajatel, kellel ei ole individuaalset otselepingut energia tarnijaga, kes varustab kortermajade ja mitmeotstarbeliste hoonete kütte, jahutuse või sooja tarbevee süsteeme.
- Mõõtmine ja kasutajapõhine mõõtmine on selgemini eristatud (vastavalt artiklid 9a ja 9b).
- Liikmesriikidele on sätestatud sõnaselge nõue avaldada kriteeriumid, meetodika ja kord, mille alusel tehakse erandeid üldnõudest rakendada kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes kasutajapõhist mõõtmist (artikli 9b lõige 1).
- Täpsustatud on tingimusteta nõuet mõõta uute mitme asukaga hoonete korterites sooja tarbevee tarbimist kasutajapõhiselt (artikli 9b lõige 2).
- Liikmesriikidele on kehtestatud uus nõue võtta kasutusele ja teha avalikult kättesaadavaks läbipaistvad kulude jaotamise eeskirjad (artikli 9b lõige 3).
- Arvestite ja küttekulujaoturite jaoks on kehtestatud kaugloetavuse nõue (artikkel 9c).
- Kehtestatud on karmimad nõuded arveldus- ja tarbimisandmete esitamissageduse kohta juhtudel, kui kasutatakse kaugloetavaid seadmeid (alates 25. oktoobrist 2020 kaks või neli korda aastas ja alates 1. jaanuarist 2022 iga kuu) (artikkel 10a ja VIIa lisa).
- Kasutusse võetakse kasulikumad ja põhjalikumad arveldusandmed (arvetel esitatavad andmed), mis põhinevad kliima alusel korrigeeritud tarbimisandmetel ning hõlmavad võrdlusi ja uusi andmeid (nt kasutatud energiaallikate jaotust (kütusesegu) ja kasvuhoonegaaside heidet); samuti on lisatud kaebuste esitamise või vaidluste lahendamise korrast teavitamise nõue (VIIa lisa).

2. MÕÕTMISKOHUSTUS (ARTIKKEL 9A)

Uus artikkel 9a koosneb kahest lõikest, milles arendatakse edasi energiatõhususdirektiivis olnud sarnast nõuet (täpsemalt artikli 9 lõigete 1 ja 3 esimesi lõike). Üheskoos moodustavad need üldnõude mõõta tarnitud soojusenergiat.

Artikli 9a lõikes 1 on üldnõue jälgida, et lõpptarbijatele ⁽⁶⁾ oleks paigaldatud tegelikku energiatarbimist täpselt kajastavad arvestid ⁽⁷⁾. Erinevalt algse energiatõhususdirektiivi artikli 9 lõikest 1 ei ole sel nõudel mingeid tingimusi. Säte ei sisalda nõuet, et arvesti peab näitama teavet tegeliku kasutusaja kohta.

Artikli 9a lõikes 2 on täpsem nõue, et kui soojusenergiat tarnitakse hoonesse keskest allikast, mis varustab mitut hoonet, või kaugkütte- või -jahutussüsteemist, tuleb arvesti paigaldada soojusvaheti juurde või tarnimiskohta.

See nõue oli algse energiatõhususdirektiivi artikli 9 lõikes 3 juba olemas.

⁽⁶⁾ Energiatõhususdirektiivi artikli 2 punkti 23 kohaselt on lõpptarbija „füüsiline või juriidiline isik, kes ostab energiat oma lõpptarbimiseks“.

⁽⁷⁾ Erinevalt artiklist 9, ei mainita artiklis 9a individuaalseid arvesteid. See erinevus ei muuda nõude kohaldamisala, vaid on selleks, et parandada mõõtmise ja kasutajapõhise mõõtmise ning lõpptarbija ja lõppkasutaja eristamist. Läbivaadatud energiatõhususdirektiivis kasutatakse terminit „individuaalne“ peamiselt seoses kasutajapõhise mõõtmisega.

Eelnimetatud kahe sätte nõuded kattuvad paljudel juhtudel ja annavad sama tulemuse: näiteks siis, kui lõpptarbijat varustatakse soojusenergiaga vaid ühe hoone jaoks (tavaliselt ruumide kütteks ja sooja tarbevee jaoks). Samuti siis, kui hoone on jaotatud mitmeks üksuseks, millest igal on oma soojusvaheti/alajaam ja mille kasutaja on eraldi lõpptarbija, kellel on kaugkütte- ja/või -jahutusvõrguga otseleping⁽⁸⁾. Mõlemal juhul tuleb artikli 9a sätete kohaselt paigaldada arvesti iga eri lõpptarbija ruumides asuva soojusvaheti juurde / tarnimiskohta.

Ent nõuded on ka üksteist täiendavad. Tarbimine võib toimuda ka väljaspool hoonet, näiteks mingis tööstuslikus protsessis tootmiskohas. Artikli 9a lõike 1 kohaselt tuleb ka sellist tarnimist mõõta. Samuti võidakse mõne lõpptarbija puhul varustada mitut hoonet. Näiteks võib sama kaugküttevõrk varustada lõpptarbija mitut hoonet. Kui need kõik on ühendatud võrguga ühe ühenduspunkti kaudu, tuleks artikli 9a lõike 1 kohaselt paigaldada vaid üks arvesti. Ent artikli 9a lõike 2 kohaselt tuleb iga hoone tarbimist mõõta eraldi⁽⁹⁾. Teine näide on suur tegevuskoht (nt sõjaväebaas), millel on oma katlamaja, mis varustab kütte, jahutuse ja sooja tarbeveega mitut sealset hoonet. Sellisel juhul tuleb järgida artikli 9a lõiget 2 (mitte lõiget 1).

Soojuse salvestamise süsteemide korral võib artikli 9a kohaldamine küsimusi tekitada. Näiteks võiks olla olukord, kus mitmel lõpptarbijal, -kasutajal või hoonel on ühendus ühe põhjaveekihi asuva soojuse salvestamise süsteemiga ja neid varustatakse soojusega ühisest pinnalähedasest maasoojusallikast. Sellisel juhul ei tarvitse olla vaja käsitada seda süsteemi artikli 9a lõike 1 kohaselt kaugküttena⁽¹⁰⁾ ega sama artikli lõike 2 kohaselt keskse kütte ja sooja tarbevee allikana, kui

— sooja tarnitakse temperatuuril, mida on ruumide kütteks või sooja vee saamiseks vaja soojuspumba abil tõsta, ja

— soojuspumbale vajalik energia ei ole teenuse osa, vaid selle eest tasub iga lõpptarbija või -kasutaja eraldi⁽¹¹⁾.

Sel juhul ei ole madala temperatuuriga soojuse mõõtmine artikli 9a kohaselt vajalik.

Samuti siis, kui selline süsteem saab töötada ka jahutuse andjana, ei ole artikli 9a kohaselt vaja mõõta maapõues asuvast hoidlast saadud külma, kui selline toiming on vajalik soojusallika laadimiseks ja külmaallikat laaditakse ainult (hooajalise) kütmise/jahutamise käigus⁽¹²⁾.

Ka võib olla vaja eritingimusi olukordadeks, kus soojusenergiat tarnitakse kaugküttesüsteemist või sarnasest välisest allikast valmis sooja tarbeveena mitme korteri või otstarbega hoonesse, mille asukad on tarnija individuaalsed lõpptarbijad. Sellisel juhul võib olla piisav, kui veearvesti on igas korteris ja tarnimiskohtadena käsitatakse iga korteri/hoone üksuse peakraani, sest energiatõhususdirektiivis ei ole kirjas, kas sooja tarbevee jaoks on vaja soojus- või veearvestit. Ent sellisel juhul eeldatakse, et nende tarnimiskohtadeni jõudmisel tekkivate soojakadude eest vastutab energiatarnija. Kui see nii ei ole ja arvestades, et soojakaod võivad kaugküttevõrkudes olla märkimisväärsed, oleks vaja panna soojusarvesti ka kohta, kus tarnija vastutus lõpeb. Vastasel juhul ei saa lõpptarbija kuidagi kindlaks teha, kas arvel esitatu vastab tegelikult tarbitud energiakogusele: tarnija võib väita, et kaod tekkisid hoones (st väljaspool tema vastutusalala), aga soojusarvestita ei saa kuidagi kontrollida, mil määral see tõsi on.

⁽⁸⁾ Selline olukord ei ole väga levinud, aga seda esineb. Levinum on see, kui lõppkasutajaid on mitu, aga lõpptarbija vaid üks (vt ka punkt 7.1).

⁽⁹⁾ Pange tähele, et hoonete arvestite paigaldamise kohustust ei tohiks panna kaugkütteeettevõttele, vaid hoonete omanikele või halduritele.

⁽¹⁰⁾ Kaugkütte mõiste on energiatõhususdirektiivis määratlemata, aga taastuenergia direktiivi kohaselt on see „soojusenergia jaotamine võrgu kaudu auru [või] kuuma vee[na] [...] keskest tootmisallikast või detsentraliseeritud tootmisallikatest mitmesse hoonesse või kohta, et kasutada seda kütteks [...] ruumis või protsessides“.

⁽¹¹⁾ Kuna pinnalähedane maasoojus on tavaliselt madala temperatuuriga ega ole seetõttu ruumide kütteks, sooja tarbevee saamiseks või tööstuses otsekasutatav (soojuspumbata), on küsitav, kas seda peaks käsitada kaugkütte, kütte või sooja tarbevee allikana. Artikli 9a lõikega 2 seoses toetab sellist tõlgendamist veelgi olukord, kus maasoojus muudetakse kasutatavaks soojuspumbaga, mille eest tasub igaüks ise, sest sellisel juhul ei pärine määrava tähtsusega osa küttest keskest allikast.

⁽¹²⁾ Sellistes tingimustes saab väita, et pole süsteemihalduri müüdava külma netotarneid, vaid lihtsalt külmadel aegadel soojuse saamiseks kasutatava hoidla ajutine kasutamine.

3. KASUTAJAPÕHISE MÕÖTMISE KOHUSTUS (ARTIKLI 9B LÕIGE 1)

Nagu muutmisdirektiivi põhjenduses 31 selgitatud, peaksid lõppkasutajatele esitatavate arvetega ning arveldus- ja tarbimisandmetega seotud õigused kehtima kesksest allikast tarnitava kütte, jahutuse ja sooja tarbevee kasutajate puhul ka siis, kui neil ei ole energiatarnijaga otsest individuaalset lepingulist suhet. Selle küsimuse selgitamiseks võeti kasutusele termin „kasutajapõhine mõõtmine“, mis tähendab tarbimise mõõtmist mitme korteri või otstarbega hoone eri üksustes, kui neid varustatakse kesksest allikast ja hoone asukatel⁽¹³⁾ ei ole energiatarnijaga individuaalset otselepingut⁽¹⁴⁾.

Üldreeglina on kasutajapõhine mõõtmine artikli 9b kohaselt nõutav, aga teatavatel tingimustel. See nõue oli olemas juba algse energiatõhususdirektiivi artikli 9 lõike 3 teises lõigus ja selle kohaselt oli kasutajapõhise mõõtmise kasutussevõtu tähtaeg 31. detsember 2016. Läbivaadatud direktiivis seda kuupäeva enam ei ole, aga ainult sellepärast, et see on juba möödas.

Uues artiklis 9b sätestatud nõue on sisuliselt sama, mis algses energiatõhususdirektiivis. Ent tehtud on mõni täpsustus, mille selgitused on siin allpool.

Esiteks on nimetatud artikli esimese lõigu sõnastusest nüüd selgemini aru saada, mis tingimustel on kasutajapõhine mõõtmine kohustuslik: „kui see on tehniliselt teostatav, kulutasuv ja proportsioonis potentsiaalse energiasäästuga“. See kajastub ka põhjenduses 30, kus on kirjas, et „tarbimispõhise mõõtmise kulutõhusus sõltub sellest, kas seotud kulud on potentsiaalse energiasäästuga võrreldes proportsionaalsed“ ja „[t]arbimispõhise mõõtmise kulutõhusust hinnates võidakse võtta arvesse teiste konkreetsete kavandatud meetmete mõju asjaomases hoones, näiteks peatset renoveerimist“. See selgitus kinnitab lähenemisviisi, mida komisjon kasutas suunistes, millega aitas liikmesriikidel kohaldada algse energiatõhususdirektiivi asjaomaseid tingimusi⁽¹⁵⁾.

Teiseks on selles sättes nüüd sõnaselgelt kirjas liikmesriikide kohustus sätestada ja avaldada tehnilise teostamatuse või kulutasumatuse tuvastamise üldtingimused, meetodika ja/või kord. See on taas kooskõlas eelnimetatud suunistes kasutatud lähenemisega. Komisjon on alati pidanud vajalikuks, et liikmesriigid sõnastaksid selgelt, kuidas tingimusi kehtestatakse ja reaalset kohaldatakse⁽¹⁶⁾.

4. KONKREETNE NÕUE MÕÕTA UUTE HOONETE KORTERITES SOOJA VEE TARBIMIST KASUTAJAPÕHISELT (ARTIKLI 9B LÕIGE 2).

Artikli 9b lõike 1 kohaselt on sooja tarbevee kasutajapõhine mõõtmine üldreeglina nõutav, kui on täidetud tehnilise teostatavuse ja kulutasuvuse nõue. Ent artikli 9b lõikes 2 on sätestatud rangem tingimusteta kasutajapõhise mõõtmise nõue juhtudeks, kui tegu on uue mitme korteriga või otstarbega hoone korteritega, mis saavad sooja tarbevett kesksest allikast või kaugküttesüsteemist.

Sellise rangema nõude põhjuseks on, et sellisel juhul saab üldjuhul eeldada sooja tarbevee kasutajapõhise mõõtmise nii tehnilist teostatavust kui ka kulutasuvust. Võib eeldada, et uue mitme korteriga või otstarbega hoone korterites on lisakulud iga elukoha sooja tarbevee mõõtmisele väikesed, sest sellega saab arvestada juba ehitusetapis. Samuti ei ole mingit erilist põhjust eeldada, et sooja tarbevee tarbimine aja jooksul süsteemselt või oluliselt väheneks, nii et tarbimispõhiste arvete esitamise ja tagasisidega kulutõhusale käitumisele (kokkuhoiule) ärgitamine jääb eelduste kohaselt tähtsaks ka edaspidi.

⁽¹³⁾ Asukas võib olla leibkond, ettevõtte või mõni muu isik, kel on õigus ruumides asuda.

⁽¹⁴⁾ Asukatel, kel on energiatarnijaga individuaalsed otselepingud, on sellised õigused selle tõttu, et nad on artiklite 9a, 10a ja 11a kohaselt lõpptarbijad (st füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad energiat oma lõppkasutuseks).

⁽¹⁵⁾ Vt allmärkus 4.

⁽¹⁶⁾ Vt SWD(2013) 448 final, punkt 25.

Läbivaadatud energiatõhususdirektiivis ei ole täpsustatud, milline hoone on artikli 9b lõike 2 mõistes uus. Ühelt poolt võivad vastehitatud hoonete asukad, kes saavad sinna esimest korda sisse kolida pärast ülevõtmise tähtaega (25. oktoober 2020), eeldada, et hoones on arvestid olemas. Ent teisalt ei tarvitse arvestite kasutamine olla kavandatud, kui ehitusluba taotleti enne direktiivi riiklikku õigusesse ülevõtmist. Seega võiksid liikmesriigid seda sätet üle võttes hinnata, mil määral on selliste ootuste täitmine võimalik või mõistlik. Aga uued hooned, mille ehitusluba taotleti pärast ülevõtmistähtapäeva, jäävad artikli 9b lõike 2 kohaldamisalasse ja neis peavad arvestid olemas olema.

Nõude kohaselt peab olemas olema arvesti, aga ei ole täpsustatud, kas vee- või soojusarvesti. Kui hoone üksustes on oma n-ö alajaamad, mis varustavad neid nii ruumide kütte kui ka sooja tarbevee tegemiseks vajaliku energiaga, ja iga alajaama energiatarbimist mõõdetakse, on artikli 9b lõike 2 nõue täidetud. Ehk teisisõnu: kui sooja tarbevett tehakse igas hoone üksuses (korteris) keskest allikast või kaugkütte alajaamast saadud soojusenergiaga, võib selleks tarbitavat energiat mõõta koos ruumide küttega.

5. KÜTTEKULUDE JAOTAMISE EESKIRJAD (ARTIKLI 9B LÕIGE 3)

Kui on olemas kasutajapõhise mõõtmise süsteem, jagatakse kogukulud süsteemi kuuluvate ruumide vahel nende individuaalseadmete (arvestite või küttekulujaoturite) näitude alusel. Seda on võimalik teha mitut moodi ja väidetavalt ei ole olemas üht parimat meetodit, ⁽¹⁷⁾ vähemalt ruumide kütte või jahutuse puhul tavapärastes mitme korteri või otstarbega hoonetes, kus ruumid ei ole soojuslikult üksteisest sõltumatud (st kus sisesinte kaudu liikuv soojakogus ei ole hoone välispiirete ehk välisseinte, katuse jms kaudu liikuva soojakogusega võrreldes väike).

Ent sellised kulujaotusmeetodid, mida nähakse õiglastena ja usaldusväärsetele põhimõtetele tuginevatena, on kasutajatele vastuvõetavamad. Niisiis lihtsustab soojusenergia individuaalse tarbimise üle arvepidamise läbipaistvus kasutajapõhise mõõtmise rakendamist, nagu mõõndakse ka muutmisdirektiivi põhjenduses 32. Algses energiatõhususdirektiivis oli selliste riiklike eeskirjade kasutuselevõtmine vabatahtlik ja need on olemas vaid umbes kahel kolmandikul liikmesriikidest. Läbivaadatud energiatõhususdirektiivis on nüüd avalikud ja läbipaistvad kulude jaotamise eeskirjad kohustuslikud ⁽¹⁸⁾.

Täpsemalt on artikli 9b lõikes 3 kirjas, et „[k]ui kortermaju või mitmeotstarbelisi hooned varustatakse kaugkütte- või kaugjahutussüsteemist või kui sellistes majades on põhiline ühine küte või jahutus, tagavad liikmesriigid, et neil on läbipaistvad ja avalikult kättesaadavad riiklikud eeskirjad kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimise kulude jaotamise kohta sellistes hoonetes, et tagada individuaalse tarbimise arvestuse läbipaistvus ja täpsus.“ Kuna vähemalt ühele neist tingimustest vastavaid hooned leidub enamikus, kui mitte kõigis liikmesriikides, peavad enamikul või kõigil liikmesriikidel sellised eeskirjad 25. oktoobriks 2020 olemas ja avalikud olema.

Tuleb siiski rõhutada, et riiklikes kulujaotuseeskirjades ei tarvitse olla kirjas kõik kulude jaotamise üksikasjad. Liikmesriigid võivad kehtestada vaid olulisimad põhimõtted ja näitajad ning lasta regionaal- või kohalikel omavalitsustel või isegi konkreetsete hoonete sidusrühmadel määrata üksikasjalikumad eeskirjad ise.

⁽¹⁷⁾ Küttekulude jaotamise põhimõtete aruteluks ja analüüsimiseks vt: Castellazzi, L., Analysis of Member States' rules for allocating heating, cooling and hot water costs in multi-apartment/purpose buildings supplied from collective systems – Implementation of EED Article 9(3) („Liikmesriikides ühissüsteemidest varustatavate mitme korteri/otstarbega hoonete kütte, jahutuse ja sooja tarbevee kulude jaotamisele kohaldatavate eeskirjade analüüs“), EUR 28630 EN, Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2017, ISBN 978-92-7969286-4, doi:10.2760/40665, JRC106729 <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/analysis-member-states-rules-allocating-heating-cooling-and-hot-water-costs-multi-apartmentpurpose>.

⁽¹⁸⁾ Tuleb märkida, et nõuet kohaldatakse kasutajapõhise mõõtmise kasutamismäärast olenemata ning eeskirjades peavad olema käsitletud ka olukorrad, kus individuaalsed tegeliku tarbimise või küttekulujaoturi näidud puuduvad, sest kasutajapõhine mõõtmine ei ole tehniliselt teostatav ega kulutasuv.

Täpsusastmest hoolimata peavad eeskirjad olema sellised, et need ei ohustaks energiatõhususdirektiiviga seotud eesmärkide täitmist. Täpsemalt peavad eeskirjad olema sellised, et tegeliku tarbimise alusel arvete koostamise põhimõtet ei kahjustaks väga nõrk seos konkreetse lõppkasutaja seadme näidu ja talle esitatud arve vahel. Kui iga asuka osa kogukuludest arvestatakse nii, et pööratakse liiga vähe tähelepanu tema arvesti näidule, töötatakse vastu soovitud eesmärgile motiveerida inimesi tõhusamalt kasutama energiat. Teisalt on samavõrd tähtis see, et näidu ja arve seos ei oleks liia tugev, kui kõik kasutajad ei ole kasutuses üksteisest täiesti sõltumatud ja tulemus oleks selline, et hoone eri üksuste kulud oleksid väga erinevad. Selline kulujaotus viiks asukate huvide lahknemiseni kogu hoone energiatõhususse investeerimise küsimuses (nt hoone välispiirde energiatõhususe parandamine). Komisjon on arvamusel, et kui riiklikes kulujaotuseeskirjades on see risk maandamata, võib see olla vastuolus energiatõhususdirektiivi artikliga 19, mille kohaselt peavad liikmesriigid hindama hoone omanike ja/või asukate huvide lahknevuse võimalust ning võtma sobivaid meetmeid selle kaotamiseks. Nagu juba mainitud, ei ole ühte kõige õigemal kulude jaotamise meetodit, aga head eeskirjad tagavad hoone asukatele kui indiviididele ja kui kogukonnale mõjuvate stiimulite tasakaalu. Kui jaotuseeskirjad sellist tasakaalu ei loo ja lubavad äärmuslikke tulemusi, ohustavad need vastavalt artiklite 9b ja 19 eesmärkide saavutamist. Mõni liikmesriik kasutab tasakaalu saavutamiseks näiteks üksiknäitude alusel jaotatava kuluosa suuruse piirmäärade või üksikarvete hoone keskmisest erinevuse piirmäärade kehtestamist või hoone tavapäraselt külmemate osade eristamise alusel loodud parandustegurite süsteemi.

Sellega seoses rõhutab komisjon, et artiklis 10a sätestatud kohustust koostada arved tegeliku tarbimise või küttekulujaoturite näidu alusel ei tohi tõlgendada nii, et arved tuleb koostada *ainult* näitude alusel. Mitme korteri või otstarbega hoonetes on objektiivsed põhjused, miks ei saa jagada kütte- ja jahutuskulusid vaid näitude alusel või nendega võrdeliselt (vt allmärkus 16). 2017. aasta lõpus esitati Euroopa Kohtule kaks eelotsusetaotlust küsimustes, mis on kohaldatavad ka sellele teemale⁽¹⁹⁾. Kohtujuristi 30. aprilli 2019. aasta järeldused nende liidetud kohtuasjade kohta sisaldavad sarnaseid argumente⁽²⁰⁾.

6. NÄITUDE KAUGLUGEMINE (ARTIKKEL 9C)

6.1. Üleminek kaugloetavatele seadmetele

Energiatõhususdirektiivi muutmise konkreetne eesmärk oli komisjoni sõnul anda soojusenergia lõppkasutajatele piisavalt sagedase parema tarbimistagasisidega võimalus oma tarbimise üle ise otsustada⁽²¹⁾.

Selleks on läbivaadatud energiatõhususdirektiivis esitatud uued nõuded, millega edendatakse kaugloetavate seadmete kasutamist, sest nende abil saab lõppkasutajatele anda sagedast tarbimisinfot.

Muutmisdirektiivis ei ole tehniliselt määratletud, mis on kaugloetav seade. Direktiivi (EL) 2018/2002 põhjenduses 33 on kirjas, et „[k]augloetavate arvestite näidu teadasaamiseks ei ole vaja juurdepääsu korteritesse või hoonete üksustesse“. Seda tuleb mõista kaugloetavate seadmete ühise miinimumomaduse, mitte *ainsa* omadusena. Põhjenduses 33 on samuti kirjas, et „[l]iikmesriikidel on vabadus otsustada, kas kaasaskantavate või sõidukis paiknevate seadmetega (walk-by/drive-by) tehnoloogiaid peetakse kaugloetavateks või mitte“. See on liikmesriikidel oluline otsus, sest valikul on otsene mõju sellele, kuidas nad peavad artiklis 9c ja VIIa lisa sätestatud nõuded üle võtma ja jõustama. Näiteks kui liikmesriik otsustab käsitada kaasaskantavate või sõidukis paiknevate näidulugemiseadmete kasutamist kauglugemisenäitena, võib ta pidada nende kasutamist artikli 9c nõuete täitmiseks piisavaks. Ent see tähendab ka, et selliste süsteemidega hoonetes tuleb VIIa lisa punktis 2 sätestatud kohustuse kohaselt esitada asukatele sagedast tarbimisteavet. Teisisõnu, kui seadet käsitatakse artikli 9c kohaldamise seisukohalt kaugloetavana, tuleb seda käsitada samamoodi ka VIIa lisa punkti 2 kohaldamisel.

⁽¹⁹⁾ Vt kohtuasjad C-708/17 ja C-725/17: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200142&pageIndex=0&doclang=ET&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1928887> ja <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200154&pageIndex=0&doclang=ET&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1928887>.

⁽²⁰⁾ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=213510>.

⁽²¹⁾ Vt komisjoni mõjuhinang, 3. peatükk, lk 26 (SWD(2016) 405 final).

Kui aga liikmesriik otsustab, et kaasaskantavate või autosse paigaldatud näidulugemisseadmete kasutamine ei ole kauglugemine, peab ta artikli 9c nõuete täitmiseks kehtestama muude, eesrindlikumate või täiendavate seadmete/süsteemide paigaldamise nõude⁽²²⁾. Sellisel juhul tuleb VIIa lisa punktis 2 sätestatud nõuet esitada sagedast kasutusteavet täita alles siis, kui sellised süsteemid on kasutusse võetud.

Otsustades, kas käsitada kaasaskantavate või autosse paigaldatud näidulugemisseadmete kasutamist kauglugemisena, võivad liikmesriigid objektiivsete näitajate alusel neid eristada (nt energiateenuse või seadme liigi, hoone liigi või asukoha alusel või selle alusel, kas seadmeid kasutatakse hoone- või kasutajapõhiseks mõõtmiseks). Näiteks võib kaasaskantavate või autosse paigaldatud näidulugemisseadmete kasutamist käsitada kauglugemisena kaugjahutuse, aga mitte kaugkütte korral. Kui liikmesriigid otsustavad sellist eristamist kasutada, peavad nad tagama kohaldatavate eeskirjade selguse ja lihtsuse.

Turuosalistele on tähtis, et liikmesriigid langetaksid kaasaskantavate või autosse paigaldatud näidulugemisseadmete kasutamise kauglugemisena käsitlemise või mitte käsitlemise otsuse direktiivi ülevõtmise käigus võimalikult kiiresti ja annaksid sellest ka teada, hiljemalt 25. oktoobriks 2020. Vastasel juhul ei ole hoone omanikel ega teenuseosutajatel, kes pärast seda kuupäeva uusi seadmeid paigaldada kavatsesid, täpselt teada, milliseid nõudeid kohaldatakse. Kui selliseid otsuseid ei ole tehtud, võivad nad kindluse mõttes muidugi valida kaugloetavad seadmed, mille jaoks ei ole vaja kaasaskantavaid ega autosse paigaldatud näidulugemisseadmeid.

Kummagi sätte ega eelkirjeldatud kaalutlustega ei taheta kehtestada kaasaskantavate või autosse paigaldatud näidulugemisseadmete ja muud sidemeetodid kasutavate seadmete hierarhiat. Kuigi riigi otsus käsitada käes või autos hoitavaid näidulugemisseadmeid kaugloetavatena laiendab artikli 9c järgimiseks sobilike seadmete hulka ja võib tunduda seetõttu lihtsaim lahendus, kaasneb sellega ka VIIa lisa punkti 2 nõuete täitmise kohustus ja see on tõenäoliselt juba hoopis keerulisem. Siiski võiksid liikmesriigid arvestada, et käes või autos hoitavaid näidulugemisseadmete kasutamise korral ei ole tavaliselt võimalik andmeid reaalselt väga sageli ja kulutõhusalt koguda ning see piirab nendega seotud võimalike lisateenuste pakkumise ja lisakasu saamise võimalusi. Näiteks kui kaugküttevõrgus edastatakse/kogutakse mõõtmisandmeid automaatselt iga tund või päev, on need andmed palju väärtuslikumad kui iga kuu käsi- või autoseadmega eemalt kogutavad andmed, sest esimeste abil saab optimeerida süsteemi tööd, avastada vigu, anda teada leketest jm.

6.2. Pärast 25. oktoobrit 2020 paigaldatavad seadmed

Läbivaadatud energiatõhususdirektiivi artiklis 9c on nõue võtta „artiklite 9a ja 9b kohaldamiseks“ järk-järgult kasutusele kaugloetavad arvestid ja küttekulujaoturid (st olenemata sellest, kas neid kasutatakse hoone- või kasutajapõhiseks mõõtmiseks).

Üleminekut kaugloetavatele seadmetele edendatakse kahel moel. Esiteks on sätestatud artikli 9c lõikes 1, et pärast 25. oktoobrit 2020 paigaldatavad arvestid ja küttekulujaoturid peavad olema kaugloetavad. See tähendab, et kõik pärast seda kuupäeva näiteks kaugküttevõrgu uutesse või olemasolevatesse ühenduspunktidesse paigaldatavad arvestid peavad olema kaugloetavad. Samuti tähendab see, et pärast seda päeva kasutajapõhiseks mõõtmiseks paigaldatavad soojusarvestid, sooja vee arvestid ja küttekulujaoturid peavad olema kaugloetavad (vt siiski ka punkti 6.3).

Artikli 9c lõikes 1 on sätestatud, et „[k]ohaldatakse jätkuvalt artikli 9b lõikes 1 sätestatud tehnilise teostatavuse ja kulutõhususe tingimusi“. Seda ei tohiks tõlgendada nii, et sellised kriteeriumid kohalduksid artikli 9c lõikes 1 sätestatud kauglugemise nõudele endale. Selle lausega hoopis selgitatakse, et kui pärast 25. oktoobrit 2020 kaalutakse hoonesse kasutajapõhise mõõtmise süsteemi paigaldamist (mis on artikli 9c lõikes 1 viidatud artikli 9b lõike 1 teema), on tehniline teostamatus ja kulutasumatus endiselt lubatavad põhjused sellist süsteemi mitte paigaldada, eriti sellepärast, et pärast seda kuupäeva kohalduv kaugloetavuse nõue võib mõnel juhul mõjutada ühe või teise kriteeriumi täitmise ulatust. Selline olukord on siis, kui hoone olemasolev kasutajapõhise mõõtmise süsteem on jõudnud oma tehnilise eluaia lõppu ja

⁽²²⁾ Paljudel juhtudel on võimalik kaasaskantavaid või autosse paigaldatud näidulugemisseadmeid nõudvad süsteemid muuta tõeliselt kaugloetavateks, kui paigaldada hoonesse üks või mitu andmeliüsi. Sellised liüsid püüavad kinni seadmete signaalid ja edastavad need interneti või muu sidesüsteemi kaudu teenuseosutaja andmesüsteemi.

tuleb välja vahetada või kui süsteem alles tuleb paigaldada. Sellistel puhkudel on lubatud artikli 9b lõikes 1 sätestatud kriteeriumide alusel hinnata, kas kasutajapõhise mõõtmise süsteem on kaugloetavuse nõuet arvestades hoones tehniliselt teostatav või kulutasuv. Teisisõnu tuleb artikli 9c lõikes 1 mainitud („artikli 9b lõikes 1 sätestatud [...] tingimusi“) tõlgendada mitte seadme funktsioonidega seotud eraldi tingimusena, vaid artikli 9b lõike 1 kohase üldise hindamise osana.

6.3. Üksikseadme väljavahetamine või lisamine olemasoleva kasutajapõhise mõõtmise süsteemi korral

Eraldi küsimus võib tõstatuda seoses olukordadega, kus olemasolev seade tuleb välja vahetada, sest see on katki, kadunud või ei toimi enam korralikult. Põhimõtteliselt kohaldub artikli 9c lõige 1 ka sellistel juhtudel. Ent kui lisatav või väljavahetatav seade on üks mitmest, mis moodustavad üheskoos kasutajapõhise mõõtmise süsteemi, võib teataval asjaoludel olla valesi toimiva või puuduva seadme kaugloetava vastu vahetamine võimatu või ebaotstarbekas.

- Konkreetse küttekulujaoturite süsteemi kõik seadmed peavad Euroopa standardite⁽²³⁾ nõuetele vastamiseks olema sama tootja sama liiki seadmed. Näiteks aurustumistehnoloogiaga küttekulujaoturitel kaugloetav versioon lihtsalt puudub.
- Elektrooniliste küttekulujaoturite korral ei pruugi mujal hoones kasutatava mudeli kaugloetavat versiooni olemas olla või kui on, siis võib see osutada ikkagi kasutuks, kuna ülejäänud kasutajapõhise mõõtmise andmed, mille alusel kuludid jaotada, saadakse ikkagi harvem ja käsitsi.
- Sama olukord on siis, kui kaugloetamatute küttekulujaoturitega hoonesse paigaldatakse juurde radiaatoreid.
- Probleem on sama ka siis, kui kasutajapõhise mõõtmisega hoonesse, mille arvestid ei ole kaugloetavad, paigaldatakse kas väljavahetamise tõttu või juurde üks kaugloetav sooja tarbevee või soojuste arvesti.

Seetõttu on komisjon arvamusel, et eelkirjeldatud olukordades ei tohiks artikli 9c lõiget 1 tõlgendada nii, et kaugloetamatute seadmetega kasutajapõhise mõõtmisega hoones ei tohi üksikuid seadmeid samuti kaugloetamatutega asendada (isegi pärast artikli 9c lõikes 1 nimetatud tähtpäeva).

Teisalt tuleks kaugloetamatute seadmetega hoones mõne arvesti väljavahetamise korral arvestada ka artikli 9c lõikes 2 sätestatud nõudega minna 1. jaanuariks 2027 täielikult üle kaugloetavatele seadmetele (vt järgmine lõik), sest kui uued seadmed ei ole kaugloetavad, võivad neile tehtud kulutused 2027. aasta lähenedes osutada pöördumatuteks kuludeks.

6.4. Olemasolevad süsteemid

Artikli 9c lõikes 2 on kirjas, et „[p]aigaldatud arvestid ja küttekulujaoturid, mis ei ole kaugloetavad, ehitatakse ümber kaugloetavaks või vahetatakse välja kaugloetavate arvestitega hiljemalt 1. jaanuariks 2027, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik tõendab, et see ei ole kulutasuv.“

Selle nõude eesmärk on anda üld- või kasutajapõhiste arvestitega hoonetes kõigile lõppkasutajatele võimalus saada kaugloetavatest seadmetest kasu: saada iga kuu tarbimisandmeid (vt punkt 9), mitte olla näidulugejatele vajalikul ajal kodus ja neid arvesti juurde lasta ning kasutada võimalikke lisateenuseid, mida andmete alusel on võimalik pakkuda (nt sooja tarbevee lekkest teavitamine).

Seda arvestades tuleb nõude täitmise erandi kasutamise võimalust tõlgendada väga kitsalt ning erandjuhud peavad olema kõik põhjendatud ja dokumenteeritud.

⁽²³⁾ Vt EN834 punkt 6.5 ja EN835 punkt 6.4.

Tähtpäevaks määrati 2027. aasta (kui komisjoni ettepanekust on möödas üle kümne aasta) sellepärast, et vähendada pöördumatute kulude riski ehk seadmete väljavahetamise vajadust enne nende mahakandmist. Selle aja jooksul vahetakse paljud seadmed tehnilistel põhjustel niikuinii välja. Enamik tänapäeval paigaldatavatest uutest küttekulujaoturitest on elektroonilised ja need tuleb tavaliselt aku vananemise tõttu 10 aasta jooksul välja vahetada. Arvestitele kohaldatakse enamikus liikmesriikides selliseid kaliibrimisnõudeid, mille tõttu tuleb seadmed tavaliselt iga kümne või vähema aasta tagant välja vahetada. Üle kümne aasta vanad seadmed on igal juhul jõudnud juba majandusliku eluea lõppu ja on maha kantud.

Seetõttu ei saa olemasolevate seadmetega seotud pöördumatud kulud olla kaugloetavuse nõude erandi kasutamiseks piisav põhjendus. Vaja on konkreetsemat põhjust. Üks näide, mil kaugloetavuse nõude täitmine võib osutada kulutasumatuks, on siis, kui hoone on tehtud sellisest materjalist, mis ei võimalda 2026. aastal saadaval oleva traadita tehnoloogia kasutamist (nt kui seintes ja vahelagedes on palju rauda) ja traadiga alternatiivid on ebaproportsionaalselt kulukad.

6.5. Kontrollimise ja täitmise tagamise kaalutlused

Energiatõhususdirektiivi artikli 13 kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama „eeskirjad, milles käsitletakse karistusi artiklite 7–11 [...] alusel vastu võetud siseriiklike sätete rikkumise eest, ning [võtma] vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste eeskirjade rakendamine“. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja heidutavad.

Pärast energiatõhususdirektiivi muutmist hõlmab selle nõude kohaldamisala nüüd nii mõnd olemasolevat kui ka mõnd uut sätet (sh uusi kauglugemisnõudeid, mis on sätestatud artiklis 9c) ⁽²⁴⁾.

Seetõttu peavad liikmesriigid direktiivi reaalse rakendamise ja täitmise tagamise kohustuse täitmiseks mõtlema, kuidas uute kauglugemisnõuete täitmist kontrollida. Seejuures võiksid nad mõelda, kas ei saaks selleks kohandada mõnd olemasolevat hoonete energiatõhususe direktiiviga ⁽²⁵⁾ seotud või riiklikku menetlust. Ent kauglugemisnõuet ei kohaldata mitte ainult uutele hoonetele (millele on tavaliselt vaja ehitusluba) või uuele üürnikule/rentnikule antavatele või müüdavatele olemasolevatele hoonetele (millele on hoonete energiatõhususe direktiivi kohaselt nõutav energiamärgis) ning selle kohaldamine ei olene hoone suurusest ega küttepaigaldise võimsusest. See tähendab, et olemasolevad ehituslubade andmise, kliimasüsteemide inspekteerimise või energiamärgise andmise menetlused ei tarvitse uute nõuete täitmise kontrollimiseks olla piisavad.

Artikli 9a lõike 1 nõuete täitmiseks kaugloetavatele arvestitele üleminekmisel on liikmesriikidel üks võimalus kohustada kaugkütte- ja -jahutussüsteemide ning teistsuguste mitme hoone soojusenergiaga varustamise süsteemide käitajaid nõuetele vastavust dokumenteerima ja/või esitama regulaarselt aruandeid selle kohta, kui suur osa nende võrgus olevatest ühenduspunktidest on kaugloetava arvestiga. Kuna hiljemalt 1. jaanuariks 2027 peab see protsent olema sisuliselt ⁽²⁶⁾ 100, võiksid liikmesriigid neid arvnäitajaid jälgida, et kontrollida, kas enne tähtaja saabumist tehtav on piisav.

Kasutajapõhise mõõtmise puhul võib vastutavate isikute jaoks kavandada sarnased kohustused, aga kes need isikud on, oleneb liikmesriigist ja võib oleneda üüri/rendi või omandiõiguse liigist, ning kasutada võib kombineeritud lähenemist. Kui liikmesriikidel on kasutajapõhise mõõtmise teenuse osutajate tuvastamise või registreerimise süsteem, saab sealt näha, kellelt nende hallatavatesse hoonetes paigaldatud seadmete tüübi kohta kulutasuvalt teavet saada.

⁽²⁴⁾ Direktiiviga (EL) 2018/2002 lisatud artiklid 9a, 9b, 9c ja 10a kuuluvad direktiivis juba enne mainitud vahemikku „artiklid 7–11“. Uuesti sõnastatud elektriturudirektiiviga muudetakse ka energiatõhususdirektiivi artiklit 13, et mainitud vahemikku jääks ka artikkel 11a.

⁽²⁵⁾ Muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13)..

⁽²⁶⁾ St v.a põhjendatud ja dokumenteeritud erandid (vt punkt 6.4).

7. ARVELDUS- JA TARBIMISANDMED (ARTIKKEL 10A)

7.1. Lõppkasutaja ja lõpptarbija mõisted

Üks oluline täpsustus läbivaadatud energiatõhususdirektiivis on lisaks olemasolevale „lõpptarbijale“ artiklis 10a kasutusse võetud termin „lõppkasutaja“.

Algse energiatõhususdirektiivi kohaselt on lõpptarbija „füüsiline või juriidiline isik, kes ostab energiat oma lõpptarbimiseks“⁽²⁷⁾. Ent selle kohta, keda see määratlus hõlmab, on eri tõlgendusi. 2013. aasta suunises väitis komisjon, et lõpptarbijana tuleb käsitada ka individuaalseid lõppkasutajaid/majapidamisi sellistes kortermajades, kus on ühissüsteemid ja ühised energiavarustuslepingud⁽²⁸⁾. Ent nagu energiatõhususdirektiivi muutmise direktiivi põhjenduses 31 kirjas, on võimalik „[m]õiste „lõpptarbija“ määratlust [...] mõista nii, et see osutab üksnes füüsilisele või juriidilisele isikule, kes ostab energiat energiatarnijaga sõlmitud individuaalse otselepingu alusel. Seega peaks asjakohaste sätete kohaldamiseks lisama mõiste „lõppkasutaja“, et viidata laiemale tarbijarühmale, ning see peaks lisaks lõpptarbijatele, kes ostavad kütet, jahutust ja sooja tarbevett isiklikuks lõpptarbimiseks, hõlmama ka eramajade või kortermajade korterite elanikke või mitmeots- tarbeliste hoonete kasutajaid, kui selliseid hooneid varustatakse keskest allikast ja kui nende elanikel või kasutajatel ei ole otse- ega individuaalset lepingut energiatarnijaga.“

Selleks viidatakse artikli 10a lõikes 1 esitatud nõudes lõppkasutajatele ja täpsustatakse, et need on:

- a) füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad kütet, jahutust või sooja tarbevett enda lõppkasutuseks (sellised lõppkasutajad on ka lõpptarbijad artikli 2 punkti 23 mõistes), või
- b) füüsilised või juriidilised isikud, kes on keskest allikast kütte, jahutuse või sooja tarbeveega varustatava eramaja või mitme korteri/otstarbega hoone üksuse asukad, kellel ei ole energiatarnijaga individuaalset otselepingut.

Tuleb rõhutada, et lõppkasutaja mõiste hõlmab lõpptarbijaid. Kui sätetes on juttu lõppkasutajatest, siis ei tohi neid tõlgendada nii, nagu need lõpptarbijate kohta ei käiks.

Selline täpsustus tähendab seda, et läbivaadatud energiatõhususdirektiivi alusel on edaspidi täiesti selge, et ka kasutajapõhise mõõtmisega lõppkasutajatel on õigus saada tarbimisel põhinevaid arveldus-⁽²⁹⁾ ja tarbimisandmeid.

Kui kaugkütte- või -jahutussüsteemist või sarnasest keskest allikast varustataval mitme korteri või otstarbega hoonel on energia tarnijaga üks leping, võib lõpptarbija olla artiklite 9a, 9c, 10a ja 11a kohaldamise seisukohast eri juhtudel erinev. Kui hoonel on üks omanik, on energia tarnijaga sõlmitud energiavarustuslepingu teine pool tavaliselt (aga mitte alati) omanik. Samuti siis, kui omanikke on mitu, on energia tarnijaga sõlmitud lepingu teine pool sageli (aga mitte alati) omanike ühendus. Mõnel juhul aga delegeerivad omanikud teatud ülesanded kolmandale isikule ehk esindajale (nt haldusettevõttele (keda mõnes riigis nimetatakse „syndic“)) ja siis võib energia tarnijaga sõlmida lepingu hoopis tema. Kui omanik on hoone üksuse välja üürinud/rentinud, võib üürnikul/rentnikul olla energia tarnijaga oma leping.

Läbivaadatud direktiivi ülevõtmisel peavad liikmesriigid arvestama erinevate riigis võimalike olukordadega. Ent olenevata sellest, kes hoone asukate eest neile energiat ostab, tuleb rakendamine korraldada nii, et VIIa lisas nõutud andmed saaks realselt esitatud ja neid saaks kasutada iga korteri/hoone üksuse asukate teavitamiseks. Seda, et määratluse kohaselt ostab lõpptarbija energiat endale lõppkasutuseks, ei tohiks tõlgendada näiteks nii, et kui hoone energiavarustuslepingu on tarnijaga sõlminud delegeeritud haldusettevõtte, siis lõpptarbijat ei olegi.

⁽²⁷⁾ Energiatõhususdirektiivi artikli 2 punkt 23.

⁽²⁸⁾ Vt SWD(2013) 448 final, punkt 9.

⁽²⁹⁾ Kasutajapõhise mõõtmisega seoses nimetatakse seda vahel küttekulude jaotuseks.

7.2. Kes vastutab arveldus- ja tarbimisandmete eest?

Energiatõhususdirektiivis ei ole täpsustatud, kes vastutab lõppkasutajatele artiklis 10a mainitud arveldus- ja tarbimisandmete esitamise eest. Kui lõppkasutaja on ka lõpptarbija (ja ostab energiat energia tarnijalt), näib kõige loogilisem variant, et sellise teabe esitamise kohustus pannakse energia tarnijale. Ent sel juhul, kui energia tarnijal ei ole lõppkasutajatega lepingut sõlmitud, ei ole mõistlik panna teavitamiskohustust tarnijale. Sellepärast on läbivaadatud energiatõhususdirektiivi artikli 10a lõikes 3 sõnaselgelt kirjas, et „[L]iikmesriigid otsustavad, kes vastutavad lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe esitamise eest lõppkasutajatele, kellel ei ole otse- ega individuaalset lepingut energiatarbijaga“. See, kes sobib lõppkasutajate teavitajaks kõige paremini, oleneb riigis võimalikest olukordadest (sh konkreetsetest tüüri/rendi asjaoludest). Teavitajaks võib olla hoone omanik, haldaja, haldusettevõtte, teenuseosutaja, omanike ühendus jt. Liikmesriigid peavad läbivaadatud direktiivi ülevõtmisel jälgima, et lõppkasutajate teavitamise kohustus oleks iga olukorra jaoks selgelt määratletud.

7.3. Arvete esitamine tegeliku tarbimise alusel

Artiklis 10a on liikmesriikidele esitatud nõue hoolitseda selle eest, et „arvetel esitatav teave ja tarbimisandmed on usaldusväärsed, täpsed ja põhinevad tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul...“.

See sõnastus on algse energiatõhususdirektiivi sõnastusega („esitatakse arvetel täpne ja tegelikul tarbimisel põhinev teave“) sarnane, aga mitte sama.

Tarbimisandmete lisamine on tähtis, sest näitab energiatõhususdirektiivi paindlikkust: nüüd saab VIIa lisa punktis 2 sätestatud nõuet täita kas arvete või tarbimisandmete sagedase esitamisega. Tarbimisandmeid esitada on lihtsam, sest need sisaldavad vaid tarbitud koguseid, mitte kaasnevaid kulusid ega muud arvel esitatavat teavet.

Seaduseandja pidas vajalikuks lisada sõnad „või küttekulujaoturi näidul“ selleks, et kaotada kahtlus, kas nende alusel võib arveid esitada. Sellist kahtlust on mainitud, kuna küttekulujaoturitega mõõdetav korterisse küttepaigaldisest eraldunud soojuse kogus ei ole väga täpne ja seda näitu võib teataval asjaoludel pidada vähemtähtsaks korteri tegeliku küttemahu näitajaks.

Ent tuleb rõhutada, et soojusarvestite ja küttekulujaoturite erinevustest olenemata ei tohi tõlgendada nõuet, et arveldus- ja tarbimisandmed peavad põhinema tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näitudel, nii, et ruumide kütte või jahutamise kulud põhineksid ainult konkreetsete arvestite või küttekulujaoturite näitudel. Kasutajapõhise mõõtmise korral võib sellisel juhul saavutada õigluse ja huvide seisukohalt soovitud vastupidise tulemuse (vt ka punkt 5). Tehnilisest vaatevinklist ei saa kortermajade kortereid tavaliselt soojuslikult iseseisvaks (ülejäänud majast sõltumatuks) pidada. Kui sise-seintel või vahelagedel tekib temperatuurierinevus, kandub soojus neid mööda edasi, sest need on harva sama korralikult soojustatud kui hoone välisseinad. Seetõttu köetakse kortereid mitte ainult nende enda radiaatori soojusega, vaid (vähe-malt osaliselt) ka hoone teistest osadest neisse kanduva soojusega. Nagu punktis 5 juba juttu oli, tuleb hästi läbimõeldud kulujaotuseeskirjades selle tõsiasjaga arvestada.

Olenemata sellest, kas iga korteri (üksuse) soojusvarustust mõõdetakse arvestiga või hinnatakse küttekulujaoturiga, on see, et soojus võib vaheseinte ja lagede kaudu edasi kanduda, piisav põhjus, et mitte jaotada hoone kütmise kogukulu vaid selliste seadmete näitude alusel. Levinud (hea) tava on see, et vaid teatav osa kuludest määratakse konkreetsete näitude alusel ja ülejäänud kulud jaotatakse asukate vahel muudel alustel (nt korteri osa kogupindalast või hoone köetavast mahust). Seda ka siis, kui korterites/üksustes on soojusarvestid, mitte küttekulujaoturid. Samuti on tavapraktika see, et hoone ühisruumide (trepid, koridorid jm) kütamise kulud jagatakse korterite (üksuste) peale. Hoonetasandi tehnosüsteemi kadusid ja ühisruumide kütamise kulusid tavaliselt kasutajate käitumine ei mõjuta ning reeglina liigitavad liikmesriigid need jaotuseeskirjades püsikulude alla. Kogu küttekulu püsikulude osa saab tavaliselt hüvitada nii, et see jagatakse asukate vahel olenevalt nende vara suuruselt (nt korteri (üksuse) põrandapindala või ruumala alusel).

Kui teave saadakse küttekulujaoturite näitudest, tuleb jagada nii, et see oleks lõppkasutajale selge ja kasulik. Küttekulude jaotamisel võib kasutada näiteks radiaatori liigist olenevaid tegureid ja/või korteri asukohast (hoones) olenevaid parandustegureid. Selliste parameetritega tuleb lõppkasutajate teavitamisel arvestada.

7.4. Näidud edastab lõpptarbija/lõppkasutaja

Algse energiatõhususdirektiivi kohaselt on liikmesriikidel kohustus jälgida, et arveldusandmed oleks õiged ja põhineksid tegelikul tarbimisel – „kooskõlas VII lisa punktiga 1.1“, kus on omakorda sätestatud teatavad miinimumnõuded arvete ja arveldusandmete esitamise sageduse kohta. Artiklis 10 on sätestatud, et “[s]elle kohustuse võib täita näitude regulaarse iselugemise süsteemi abil, mille puhul lõpptarbija teatavad oma arvesti näidud energiatarnijale”. Näiteks saab energia tarnija esitada kliendile tasaarveldava aastaarve kliendilt saadud näitude alusel, ilma et peaks ise arvesti näitu vaatamas käima.

Kaugloetavatele seadmetele üleminekut arvestades kaotab selline näitude isedastamine peagi tähtsuse. Läbivaadatud energiatõhususdirektiivis on selline näitude edastamine soojusenergia puhul siiski lubatud, aga ainult teatavatel tingimustel⁽³⁰⁾. Täpsemalt ei või lasta näite tarbijal/kasutajal edastada, kui kasutatakse ruumide kütte kasutajapõhist mõõtmist küttekulujaoturitega. See tähendaks, et kasutaja peab edastama iga radiaatori küttekulujaoturi näidud, mis aga ei ole seadusandja arvates ei teostatav ega soovitatav.

Muu (kasutajapõhise) mõõtmise korral (nt soojusarvestitega varustatud ruumide kütte/jahutus või soe tarbevesi) võib tarbija/kasutaja näituseid edastada siis, kui liikmesriik nii ette näeb. Teisisõnu ei või kaugkütteettevõtted, majahaldurid ja teised artiklis 10a nõutud teabe esitamise eest vastutavad isikud sellist nõuet täites (st teavet esitades) toetuda lõppkasutaja enda edastatud näitudele, kui liikmesriik ei ole seda riiklikes rakendusmeetmetes sõnaselgelt lubanud.

7.5. Andmete kättesaadavus ja privaatsus

Artikli 10a lõike 2 punktis a on kirjas, et „kui teave lõppkasutaja energiaarvete ja varasema tarbimise kohta või küttekulujaoturi näidud on kättesaadavad, tehakse need lõppkasutaja taotluse korral kättesaadavaks tema määratud energiateenuseosutajale“. Sarnane säte on ka algse energiatõhususdirektiivis, aga uuega kaotatakse energiaarvetel oleva teabe, varasema tarbimise ja küttekulujaoturi näitude nägemise õigusega seotud kahtlused kasutajapõhise mõõtmise korral. Niisiis peab kasutajapõhise mõõtmise eest vastutav isik (olgu see majahaldur, kasutajapõhise mõõtmise teenuse osutaja või keegi teine) tegema need andmed lõppkasutajale sobivas ja kasulikus vormingus kättesaadavaks. Kasutajapõhise mõõtmisega seoses tuleb seda tõlgendada nii, et see hõlmab nii kasutaja oma seadme(te) näite kui ka kogu hoone süsteemi näitude summat, sest esimesest on kasu ainult koos teisega. Küsimise peale peab selline teave sisaldama ka olulisi tehnilisi näitajaid (nt radiaatoritele kohaldatavad tegurid), et küttekulujaotuse arvutusi (nende usaldusväärsust) oleks võimalik sõltumatult kontrollida.

Ühtlasi lubatakse artikli 10a lõike 2 punktiga a teha kaugkütte- või -jahutusvõrgust kasutajapõhise mõõtmisega mitme korteri või otstarbega hoonele tarnitud energia peaarvesti näitudega seotud arveldusandmed kättesaadavaks otse energiateenuseosutajatele,⁽³¹⁾ kes vastutavad hoones kasutajapõhise mõõtmise ja kulude jaotamise eest. See on vajalik, sest kulude õigeks jaotamiseks on vaja õigel ajal näha tarbimise koondandmeid. Arveldusandmete (sh arvestite näitude) kiire vahetu kättesaadavus on eriti tähtis siis, kui hoonetes toimub kasutajapõhine mõõtmine kaugloetavate seadmete abil, mistõttu on vaja esitada teavet sagedamini kui kord aastas. Sellisel juhul võib kaugkütte- ja/või -jahutusvõrgu klient nõuda, et peaarvesti näidud tehtaks kättesaadavaks tema valitud energiateenuseosutajale (nt kasutajapõhise mõõtmise teenuse osutajale).

⁽³⁰⁾ Artikli 10a lõike 1 teises lõigus on kirjas, et „[k]ui liikmesriik nii ette näeb, võib seda kohustust täita näitude regulaarse iselugemise süsteemiga, mille puhul lõpptarbija või -kasutaja teatavad oma arvesti näidud energiatarnijale, välja arvatud juhul, kui kasutatakse artikli 9b kohast küttekulujaoturitel põhinevat tarbimispõhist mõõtmist. Arve esitatakse hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel üksnes juhul, kui lõpptarbija või -kasutaja ei ole teatanud arvestinäituseid teatava arveperioodi kohta.“

⁽³¹⁾ Energiateenuseosutaja artikli 2 punkti 24 kohaselt on energiateenuseosutaja füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib energiateenused või muud energiatõhususe parandamise meetmed lõpptarbija seadmesse või ruumidesse.

Artikli 10a lõike 2 punktis c on kirjas, et liikmesriigid peavad tagama, „et kõikidele lõppkasutajatele esitatakse selge ja arusaadav teave arvega vastavalt VIIa lisa punktile 3“. Selle tagajärgedest on täpsemalt juttu punktis 9.3. Energiatarnijaga sõlmitud individuaalse otselepinguta lõppkasutajate puhul tuleb arvena tõlgendada ka küttekulujaotuse andmeid või kütte / jahutuse / sooja vee eest esitatavat muud maksenõuet, mis esitatakse selliste teenuste osutamise eest vastutava füüsilise või juriidilise isiku eest⁽³²⁾.

Uues sättes (artikli 10a lõike 2 punkt d) on rõhutatud, et liikmesriigid peavad edendama „küberturvalisust ja taga[ma] lõppkasutajate eraelu puutumatus ja andmekaitse kooskõlas kohaldatava liidu õigusega“. Kuigi sellega ei lisandu ühtegi konkreetset kohustust, mida liidu õiguse (nt isikuandmete kaitse üldmääruse⁽³³⁾) kohaselt juba ei kohaldata, rõhutatakse sellega, et küberturvalisus, privaatsus ja andmekaitse on olulised ka soojusenergia hoone- ja kasutajapõhises mõõtmises, kauglugemises ja arvete koostamises.

7.6. Elektrooniliste arveldusandmete ja arvete kättesaadavus

Nii nagu algses energiatõhususdirektiivis, on ka läbivaadatud direktiivis liikmesriikidele pandud kohustus tagada, et lõpptarbijatele pakutakse võimalust saada arveldusandmeid ja arveid elektrooniliselt (artikli 10a lõike 2 punkt b). Pange tähele, et juttu on ainult lõpptarbijatest, mitte lõppkasutajatest, mis tähendab, et läbivaadatud energiatõhususdirektiiviga ei anta elektrooniliste andmete kasuks otsustamise õigust individuaalsetele kasutajatele, kelle tarbimist mõõdetakse kasutajapõhiselt. Liidu seadusandja langetas sellise valiku teadlikult, et mitte piirata konkreetse hoone sidusrühmade ega riigi ametiasutuste vabadust otsustada ise, kuidas korraldada arveldusandmete ja arvete esitamine kasutajapõhise mõõtmisega lõppkasutajatele.

8. ARVELDUS- JA TARBIMISANDMETE KÄTTESAADAVUSE KULUD (ARTIKKEL 11A)

Muudetud energiatõhususdirektiivi uus artikkel 11a on peaaegu sama mis algse direktiivi artikkel 11. Väikesed erinevused siiski on.

Esiteks kajastub uues sättes kasutajapõhise mõõtmisega kasutajate selgem olukord, mistõttu mainitakse seal lõppkasutajaid, mitte lõpptarbijaid (kuna viimased on esimese, laiema rühma alarühm).

Teiseks on uues artiklis täpsustatud, et lõiget 2 kohaldatakse nii kortermajadele kui ka mitmeotstarbelistele hoonetele.

Kolmandaks on lisatud lõige 3, mis selgitab: „Et tagada lõikes 2 osutatud tarbimispõhise mõõtmise teenuste mõistlikud kulud, võivad liikmesriigid ergutada konkurentsi kõnealusel teenusesektoris, võttes asjakohaseid meetmeid, näiteks soovitades või muul moel edendades hankemenetluse kasutamist või koostalitlusvõimeliste seadmete ja süsteemide kasutamist, mis hõlbustavad teenuseosutaja vahetamist“. Kuigi selles sättes mainitud meetmed on selgelt vabatahtlikud ja liikmesriigid neid rakendama ei pea, arvas seadusandja sätte kasuliku olevat, sest selles on kirjas näiteid konkreetsetest meetmetest, mida liikmesriigid võivad kasutajapõhise mõõtmise teenuste osutamises konkurentsi suurendamiseks rakendada, et vähendada kaugloetavatele seadmetele ja süsteemidele ülemineku kulud.

Neljandaks on algse artikli 11 lõige 2 kustutatud ja asendatud uue artikli 11a lõikega 2, sest läbivaadatud energiatõhususdirektiivis piirduv artikli 11 lõike 2 kohaldamisala vaid elektri ja gaasiga, aga algses direktiivis käsitleti selles ainult soojusenergia kasutajapõhist mõõtmist.

⁽³²⁾ See hõlmab maksenõudeid korduvkulude eest, mis hõlmavad ka artikli 9b lõikes 1 nimetatud hoonetega seotud energiateenuste kulud, kui on tõendatud, et kasutajapõhine mõõtmine ei ole seal kulutasuv ega tehniliselt teostatav.

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1). <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/2016-05-04>.

Eelnimetatud erinevustele lisaks tuleb tähelepanu juhtida veel ühele selle teemaga seotud muudatusele. Üks Soome kohus esitas Euroopa Kohtule 2018. aasta aprillis eelotsusetaotluse⁽³⁴⁾. Lühidalt öeldes küsiti, kas tasuta arvete esitamise kohustust tuleb tõlgendada nii, et e-arvete saavatele tarbijatele ei tohi teha hinnaalandust. Komisjon väitis oma 2013. aasta suunises,⁽³⁵⁾ et tasuta arvete esitamise kohustus ei keela teha konkreetset liiki arvete saamise kasuks otsustanud klientidele allahindlust. Euroopa Kohus asus oma 2. mai 2019. aasta otsuses sarnasele seisukohale. Kohus järeldas, et artikli 11 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see ei keela põhikohtuasjas käsitletud asjaolude korral elektri jaemüüjal teha e-arve tellinud lõpptarbijatele võrgutasu allahindlust.

9. NÕUDED ARVELDUS- JA TARBIMISANDMETE KOHTA

9.1. Tegelikul tarbimisel põhinevate aastaarvete esitamine

Uues VIIa lisas on järgmine nõue: „Et lõppkasutajatel oleks võimalik oma energiatarbimist muuta, tuleb tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevad arved esitada vähemalt üks kord aastas.“ Algse energiatõhususdirektiivi VII lisas oli väga sarnane nõue, aga VIIa lisas on juttu lõppkasutajatest (mis tähendab, et seda kohaldatakse kasutajapõhise mõõtmisega kasutajatele). Peale selle on VII lisa ingliskeelses versioonis kasutatud sõna „should“ asendatud VIIa lisas sõnaga „shall“ (eesti keeles mõlemal juhul „tuleb“), mis näitab nõude siduvust. Nagu punktis 7.2 juba mainitud, tuleb rõhutada, et kasutajapõhise mõõtmisega seoses ei tohi tõlgendada nõuet, et arveldus- ja tarbimisandmed peavad põhinema tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näitudel, nii, et ruumide kütte või jahutamise kulud põhineksid *ainult* konkreetsete arvestite või küttekulujaoturite näitudel.

Sisuliselt tagatakse selle nõudega, et soojusenergia lõppkasutajaid teavitatakse nende tarbimiskogustest vähemalt kord aastas ning et nende tarbimise eest nõutavat tasu arvutatakse või korrigeeritakse sellele vastavalt (nt tasaarveldades tarbimise alusel maksmisele kuuluva summa ja tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näitudel mittepõhinevate regulaarsete püsimate summa erinevused).

9.2. Arveldus- või tarbimisandmete sagedane esitamine

9.2.1. Millal tuleb esitada teavet sagedamini kui kord aastas

See, kui sageli lõppkasutajaid nende tegelikust soojusenergia tarbimisest teavitatakse, oli energiatõhususdirektiivi muutmise ettepaneku üks olulisi eesmärgi ja kajastub VIIa lisa punktis 2.

Algse energiatõhususdirektiivi kohaselt oli sagedasem teabe esitamine kohustuslik siis, kui see on „tehniliselt võimalik ja majanduslikult põhjendatud“. Läbivaadatud direktiivis on tingimust lihtsustatud, nii et nõudeid kohaldatakse neil juhtudel, „[k]ui on paigaldatud kaugloetav arvesti või küttekulujaotur“.

Seda, kas tingimus on täidetud, tuleb hinnata lähtuvalt liikmesriigi otsusest selle kohta, milliseid seadmeid käsitatakse kaugloetavatena (vt punkt 6.1).

Võimalik, et mõnes hoones on nii kaugloetavaid kui ka kaugloetamatuid seadmeid. Selliseid juhtumeid tuleb käsitleda igapäev eraldi.

⁽³⁴⁾ Vt kohtuasi C-294/18 <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=203750&pageIndex=0&doclang=ET&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1938672>.

⁽³⁵⁾ Komisjoni talituste töödokument – Guidance note on Articles 9-11 metering, billing information, cost of access to metering and billing information („Suunis artiklite 9–11 kohta: mõõtmine ja arveldusandmed ning mõõtmis- ja arveldusandmete kättesaadavuse kulud“), punktid 50–52 (SWD/2013/0448 final).

Näide: kaugkõetavas kortermajas võivad küll korteritesse (üksustesse) olla paigaldatud kaugkõetavad soojusarvestid või küttekulujaoturid, aga maja peaarvesti, mis näitab tarnitud või tarbitud koguenergiat, ei tarvitse kaugkõetav olla. Sellisel juhul saab küttekulude jaotust korralikult arvestada sisuliselt alles siis, kui on saadud ka peaarvesti näidud. Sarnane olukord võib tekkida siis, kui hoonel on näiteks ühine gaasi- või õlikatel: ka sellisel juhul ei tarvitse saada koondtarbimist teada sagedamini kui kord aastas, kui gaasi peaarvesti ei ole kaugkõetav või kui õlipaagil või põletil ei ole laugkõetavat tarbimismõõturit. Sellistel juhtudel saab küttekulujaotust siiski umbkaudu arvestada, kui kasutada üksikseadmete näite ja ekstrapoleerida nende alusel kogutarbimine. Siis võib tekkida küsimus, kuidas ühildada artikli 10a lõikes 1 sätestatud nõue, et „arvetel esitatav teave ja tarbimisandmed on usaldusväärsed, täpsed ja põhinevad tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul, vastavalt VIIa lisa punktidele 1 ja 2 kõigi lõppkasutajate puhul“, asjaoluga, et aastast lühema perioodi koondtarbimisandmete (mis saadakse, kui paigaldatakse kaugkõetava gaasiarvesti, vaadates gaasi peaarvesti näitu sagedamini, paigaldades ühendatud õliarvesti vm) puudumise korral saavad küttekulujaotuse arvutused olla vaid umbkaudsed. Komisjon on seisukohal, et peaarvesti aastast lühema perioodi näitude puudumine ei õigusta kasutajapõhise mõõtmisega kasutajatele tarbimisandmete esitamist vaid kord aastas, kui asjaolud on sellised, et kulude jaotust saab hinnata suhteliselt õiglaselt. Sel juhul tuleb lihtsalt selgeks teha, et aastast lühema perioodi väärtused on hinnangulised/ekstrapoleeritud. Sagedasemast andmete saamisest tulenev kasu lõppkasutajale on tõenäoliselt suurem kui koondtarbimisandmete puudumisest tulenevast väiksemast täpsusest tingitud kahju.

Teisalt aga, kui kasutajapõhise mõõtmisega hoonel on kaugkütte- ja/või -jahutusvõrgu ühenduspunktis kaugkõetav peaarvesti, aga lõppkasutajate arvestid ei ole kaugkõetavad, ei ole VIIa lisa punktis 2 sätestatud tingimus kasutajapõhise mõõtmisega lõppkasutajate puhul täidetud. Ent see on täidetud kaugkütte- ja/või -jahutusvõrgu ja selle tarbija ehk hoone kui terviku puhul. Sellisel juhul tuleb hoone tasandi andmed VIIa lisa punkti 2 kohaselt lõpptarbijale edastada.

Veel üks näide on kasutajapõhise mõõtmisega hoone, kus küttekulujaoturid on kaugkõetavad, aga sooja tarbevee arvestid ei ole. Sel juhul saab kumbagi teenust käsitleda eraldi ja esitada aastast lühema perioodi andmed ruumide kütte, kuid mitte sooja tarbevee kohta.

9.2.2. Nõutav miinimumsagedus

Eespool kirjeldatud lihtsustatud tingimuse tagajärg on see, et kõik kaugkõetava seadmega lõppkasutajad peavad saama teavet (kas arveldus- või tarbimisandmeid) sagedamini kui korra aastas. 22 kuud pärast muutmisdirektiivi jõustumist ehk alates 25. oktoobrist 2020 on nõutav miinimumsagedus sama, mis algses energiatõhususdirektiivis ehk „vähemalt kord kvartalis, taotlusel või kui tarbijad⁽³⁶⁾ on valinud elektroonilised arved, või muul juhul kaks korda aastas“. Alates 1. jaanuarist 2022 on nõutav miinimumsagedus iga kuu.

9.2.3. Erandid väljaspool kütte- ja/või jahutushooaega

Igakuiste andmete esitamise nõudest võib anda vabastuse kütte- ja/või jahutushooaja väliseks ajaks. Kütte- või jahutushooaeg võib eri kohtades, jurisdiktsioonides või isegi hoonetes olla erinev. Igakuiste andmete esitamise nõudest vabastamise võimaluse all peetakse silmas seda, et ajavahemikul, mil hoone ühisest tehnosüsteemist ruumide kütet või jahutust ei pakuta, võib andmed esitamata jätta.

⁽³⁶⁾ Siin tähendab (lõpp)tarbijatele mitte lõppkasutajatele viitamine seda, et energiatõhususdirektiivi kohaselt ei ole kasutajapõhise mõõtmisega kasutajatel e-arvete nõudmise õigust (vt punkt 7.6). Kui lõpptarbija otsustab kasutajapõhise mõõtmisega hoone korral e-arvete kasuks ja tal tekib seetõttu õigus saada teavet iga kvartal, siis ei tähenda see, et kõigil hoone asukatel, kes on lõppkasutajad, mitte lõpptarbijad, oleks õigus saada alates 1. jaanuarist 2022 sellist teavet sagedamini kui kaks korda aastas.

9.2.4. Andmete esitamise ja kättesaadavaks tegemise erinevus

Nõue, et kaugloetavate arvestite või küttekulujaoturitega lõppkasutajatele tuleb arveldus- või tarbimisandmeid esitada sagedamini kui kord aastas, võib tekitada küsimuse, mis asjaolude korral on nõue täidetud. Komisjon märgib, et seadusandja jättis andmete esitamise meetodi teadlikult lahtiseks, eristades siiski andmete esitamist nende kättesaadavaks tegemisest.

Põhinõue on kasutajale andmeid esitada. Seda võib teha kas paberil või elektrooniliselt (nt e-posti teel). Samuti võib andmed teha internetis (veebiportaali või nutitelefoniga rakenduse kaudu) kättesaadavaks, aga sellisel juhul tuleb lõppkasutajat regulaarselt kuidagi teavitada, vastasel juhul ei saa andmeid pidada lõppkasutajale vajaliku sagedusega esitatuteks, vaid ainult kättesaadavaks tehtuteks. See, kui teave tehakse kättesaadavaks, aga lõppkasutaja peab selle ise üles otsima, ei ole kooskõlas läbivaadatud energiatõhususdirektiivi selle osa üldeesmärgiga parandada lõppkasutajate teadlikkust oma tarbimisest.

Seda väikest aga olulist erinevust tuleb rõhutada ka sellepärast, et seadusandja on regulaarsete andmete esitamise põhinõudele lisaks sätestanud ka vabatahtliku lisaandmete internetis kättesaadavaks tegemise: „Need võidakse teha kättesaadavaks ka interneti kaudu ja neid võib ajakohastada nii sageli, kui seda võimaldavad kasutatavad mõõtmisseadmed ja -süsteemid.“ „Ka“ ei tähenda siin „hoopis“, vaid viitab täiendavale võimalusele. Teistsuguse tõlgenduse korral oleks palju võimalusi kasutada selliseid süsteeme, mis sagedast tagasiside andmist ei võimalda, mis aga tähendaks põhinõude täitmisest kõrvalehoidmist ja läbivaadatud energiatõhususdirektiivi ühe olulise eesmärgi õõnestamist. Seda tõlgendust kinnitab VIIa lisa punktis 3 kasutatud „võib“ (millele sobiks lisada ka „hoopis“, mitte „ka“), kus seadusandja on andnud selgelt mõista, et see on valikuvariant. Lühidalt öeldes ei ole teabe internetis kättesaadavaks tegemine VIIa lisa punktis 2 sätestatud sagedase teavitamise nõude täitmiseks piisav alternatiiv, kui sellega ei kaasne mingit nõutud sagedusega teavitust lõppkasutajale.

9.2.5. Sageli esitatavad arveldus- või tarbimisandmed

Nagu punktis 7.3 mainitud, on läbivaadatud energiatõhususdirektiiv VIIa lisa punkti 2 kohaselt sageli esitatava teabe olemuse suhtes paindlik.

Miinimumnõudena peab see sisaldama põhiinfot ehk tegeliku tarbimise andmeid või küttekulujaoturi näite. Sellega koos võib olla hinnang, kuidas sellised näidud võivad mõjutada lõppkasutaja tulevast tarbimist ja milline oleks arve siis, kui ta jätkab samas koguses tarbimist.

Kui VIIa lisa punktis 2 nõutava teabe esitamisega koos esitatakse ka arve, on punkti 3 sätetes kirjas, milliseid miinimumnõudeid sellistele arveldusandmete kohaldatakse.

9.3. Arvetel esitatav miinimumteave

VIIa lisa punktis 3 on sätestatud teatavad miinimumandmed, mis tuleb lõppkasutajatele arvel esitada või sellega koos kättesaadavaks teha, kusjuures olenevalt sellest, kas arve aluseks on tegelik tarbimine või küttekulujaoturi näidud, on nõuded erinevad. Tasub tähele panna, et lõppkasutajad, kelle hooneosas igal kasutajal arvesteid ega küttekulujaotureid ei ole või kelle üür/rent sisaldab ka kommunaalkulusid, ei tarvitse selliseid tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturite näitudel põhinevaid arveid saada. Õigupoolest ei tarvitse kommunaalkulusid sisaldava üüri/rendi lepingu omanikud saada mingeid energiaarveid, mistõttu nende puhul artikli 10a ega VIIa lisa nõudeid ei kohaldata.

Algses energiatõhususdirektiivi VII lisaga võrreldes on uus VIIa lisa sõnastatud nii, et selles sisalduvate nõuete siduvus on paremini arusaadav (nt on välja jäetud lisandid nagu „vajaduse korral“ ja „eelistatavalt“) ⁽³⁷⁾.

VIIa lisas on ka üht-teist täiesti uut, sealhulgas nõue, et arvetel oleks „teave asjakohase kaebuste esitamise korra, ombudsmani teenuste või vaidluste alternatiivse lahendamise mehhanismide kohta vastavalt liikmesriigis kohaldatavale korrale“. Seda nõuet üle võttes peaksid liikmesriigid avalikult teada andma, millistel ombudsmanidel või millises alternatiivses vaidluste lahendamise võimaluses ⁽³⁸⁾ on juriidiline pädevus hoone- ja kasutajapõhise mõõtmise, arvete esitamise ja kulude jaotusega seotud kaebuste ja vaidluste lahendamiseks, nii et energiatarbijad ja teised arvete väljastajad saaksid selle teabe arvetele kanda.

9.3.1. Tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevad arved

Konkreetsed andmeliigid, mis tuleb arvel esitada või sellega koos kättesaadavaks teha ja mille aluseks on tegelik tarbimine või seadmete näidud, pärinevad osaliselt olemasolevast VII lisast ja osa neist on uued.

Kõike ei ole vaja selgitada, aga mõnele tahule tuleks siiski tähelepanu juhtida.

Nagu algses energiatõhususdirektiiviski on VIIa lisas punkti 3 alapunktis a juttu kehtivatest hindadest. Kaugkütte ja -jahutuse lõpptarbijate puhul tähendab see tavaliselt kogu maksmisele kuuluvat summat ning selle koostisosi (nt tarbimise või võimsusega seotud ja püsitasud). Kasutajapõhise mõõtmise korral peab see sisaldama vähemalt isiku osa soojuse kogumaksumusest, seadmete näitusid ja hoone koondsummasid.

Tuleb tähele panna, et lõppkasutaja jooksva energiatarbimise võrdlus eelmise aasta sama perioodi tarbimisega (punkti 3 alapunkt c) peab olema esitatud graafiliselt ja kliimale vastava korrigeerimisega. Andmekaitse- ja privaatsusnõudeid arvestades (vt ka punkt 7.5) tuleb seda nõuet kohaldada vaid konkreetse asuka (st sama lõppkasutaja, kellele tuleb andmed kättesaadavaks teha) tarbitud energia kohta esitatavatele andmetele.

Kui tarbevee soojendamiseks ja ruumide kütteks kasutatavat energiat eraldi ei mõõdetata, võib olla kliimaga seotud korrigeerimisel vaja hinnata, kui palju energiat kulub soojale veele. Kliimapõhisel korrigeerimisel kasutatavate kütuse või jahutamise kraadpäevade arvutamiseks on vaja ka asukohapõhiseid või esindavaid välistemperatuuri andmeid. Arveldusandmetena kasutamiseks peavad need olema märkimisväärsete viivitusteta kättesaadavad. Liikmesriigid ja arveldusandmete esitamise eest vastutavad isikud peavad otsima üles selliste andmete allikad (need võivad olla riiklikud, piirkondlikud või hoonepõhised (hoone välistemperatuuri andur)). Samuti peab kliimapõhiseks korrigeerimiseks kasutatav meetoodika olema läbipaistev ⁽³⁹⁾.

Teabega kasutatud kütuste (kütusesegu) kohta pole tavaliselt probleeme, kui mitme korteri või otstarbega hoonel on oma ühine katel ja eriti veel siis, kui see kasutab alati sama kütust. Kui katel suudab põletada mitut liiki kütuseid või kui selle käivitamiseks kasutatakse teist, nn süütekütust, piisab nõude täitmiseks aasta keskmistest kogustest. Kui hoonet varustab kaugkütte- või -jahutusvõrk, on füüsilisest või juriidilisest isikust lõpptarbijal sama sätte alusel õigus saada teada, mis kütusesegu kaugkütte- või -jahutusteenuse osutamiseks kasutati. Mitme korteri või otstarbega hoonetes saab kütteseguteavet edastada ⁽⁴⁰⁾ siis ka lõppkasutajatele.

⁽³⁷⁾ Vähemalt kahel juhul ei ole seda tehtud järjekindlalt kõikides keeleversioonides. Komisjoni arvates tuleks selle lahknevuse kaotamiseks välja anda ametlik parandus. Komisjon ettepaneku eesmärk oli selles küsimuses selge (vt komisjoni talituste töödokument SWD(2016) 0405, mõjuhinnang, jaotise 4.3.2 alajaotis 1.3.3).

⁽³⁸⁾ Nt <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2>.

⁽³⁹⁾ Kraadpäevade arvutamiseks ei ole ühtset standardit ja parema alternatiivi puudumisel võivad liikmesriigid soovitada või nõuda Eurostati kasutatava meetoodika järgimist. Vt https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nrg_chdd_esms.htm (jaotis 3.4).

⁽⁴⁰⁾ Edastab see, kes liikmesriigi artikli 10a lõike 3 kohase otsuse kohaselt vastutab kasutajapõhise mõõtmisega lõppkasutajate teavitamise eest.

Kütusesegu info esitamisel saab teada anda ka kaugküttes ja -jahutuses kasutatud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu, täites seega osaliselt ka läbivaadatud taastuenergiadirektiivi⁽⁴¹⁾ artikli 24 lõikega 1 liikmesriikidele pandud kohustust tagada, „et lõpptarbijatele antakse teavet nende kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide energiatõhususe ja taastuenergia osakaalu kohta kergesti juurdepääsetaval viisil, nt tarnijate veebisaitidel, kord aastas esitatavatel arvetel või taotluse alusel“. Läbivaadatud taastuenergiadirektiivis ei ole lõpptarbijate mõiste selgitust, aga komisjoni arvates hõlmab muudetud energiatõhususdirektiivis kasutatud „lõppkasutaja“ täiel määral lõpptarbijaid taastuenergia direktiivi artikli 24 lõike 1 mõistes. Täpsemalt hõlmavad mõlemad terminid kaugkütte ja/või jahutusega varustatava mitme korteri või otstarbega hoone korterite või muude üksuste asukaid, isegi kui neil puudub otseleping tarnijaga⁽⁴²⁾. Niisiis saab energiatõhususdirektiivi kohaselt arveldus- ja tarbimisandmeid esitades anda ka taastuenergia direktiivi järgides teada kaugküttes või -jahutuses kasutatud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu. Sel moel saab nii energiatõhususdirektiivi kui ka taastuenergia direktiivi asjaomaseid sätteid täita kulutasuvalt, sest kütusesegu teave peab sisaldama ka taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu, kui sellist energiat on kasutatud.

Selline kaugkütte- ja -jahutussüsteemis kasutatud taastuenergia osakaalust teavitamise nõuete täitmise viis oleks üheselt mõistetav ega võimaldaks seetõttu juriidilisi vaidlusi, kui kütusesegu kohta esitatav teave sisaldaks ühe kütuseliigina taastuenergiat (võimaluse korral ka selle alaliike) ja selle juures oleks null, kui sellist energiat ei kasutatud.

Tarnitud kütte- või jahutusenergia saamiseks kasutatud kütusesegu infost, milles on kirjas ka taastuenergia osakaal, ei piisa taastuenergia direktiivi artikli 24 lõikes 1 sätestatud nõuete täitmiseks, kui ei esitata ka kaugkütte- ja/või -jahutussüsteemi energiatõhususe andmeid.

Energiatõhususdirektiivi VIIa lisa punkti 3 alapunkti b ja taastuenergia direktiivi artikli 24 lõike 1 nõuded teave esitamise viiside kohta on veidi erinevad. Esimese nõuded on veidi karmimad: kütusesegu teave tuleb esitada lõppkasutaja „arvel või koos sellega“, aga taastuenergia direktiivi kohaselt võib taastuvate energiaallikate osakaalu ja energiatõhususe andmeid esitada „kergesti juurdepääsetaval viisil“ tarnija veebisaidi kaudu või küsimise peale. Ent taastuenergia direktiivi nõue on veidi rangem selles mõttes, et seda kohaldatakse kõigile lõpptarbijatele, aga energiatõhususdirektiivi nõuet kohaldatakse ainult siis, kui arved esitatakse tegeliku tarbimise või küttekulujaoturite näitude alusel.

Aastas õhku paisatud kasvuhooonegaaside heitega seoses tekib aga mitu probleemi – olenevalt sellest, kas energia pärineb ühest kütteallikast (nt ühine gaasi- või õlikatel) või kaugkütte/-jahutussüsteemist. Mõlemal juhul tuleb tähelepanu pöörata sellele, kuidas ja mil määral kajastatakse hoone või võrgu tõhususe kadu ja mis näitajaid kasutatakse (st absoluutseid või suhtelisi (kgCO₂e/kj), koondnäitajaid või korteri kohta jne).

Kaugkütte- ja jahutusettevõtted peavad esitama vähemalt võrgu keskmise heite arvel esitatud / tarnitud energiaühiku kohta (arvestades ka võrgukadudega), nii et oleks võimalik arvutada iga lõpptarbijate heite absoluutkogus.

Selle või hoone enda kütusekulu alusel saavad kasutajapõhise mõõtmisega lõppkasutajad teavet nende absoluutse heitkoguse (kg) JA suhtelise keskmise heite kohta (nt milles kajastuvad kasutatud kütused ja (kui asjakohane) kohalikud taastuvad energiaallikad).

⁽⁴¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

⁽⁴²⁾ Läbivaadatud energiatõhususdirektiivis on seda sõnaselgelt öeldud (vt ka punkt 7.1). Taastuenergia direktiivis võib seda aga järeldada artikli 24 lõikes 2 kasutatud kitsamast terminist „tarbija“ (otsetõlkes „klient“), mis näitab seadusandja tahet nimetatud artikli lõigete 1 ja 2 kohustuste kohaldamisala eristada.

Igatahes võivad liikmesriigid kasvuhoonegaaside heidet käsitleva teabe esitamise nõude kohaldamisel piirduda vaid nende kaugküttesüsteemidega, mille summaarne nimisisendsoojusvõimsus on üle 20 MW. Kui liikmesriik sellise kitsama kohaldamise kasuks otsustab, pääsevad sellise teabe esitamisest väikesed ja keskmise suurusega kaugküttevõrgud ning oma katlaga kasutajapõhise mõõtmisega hooned. Tuleb rõhutada, et selline teabe esitamise nõude kitsendamise võimalus ei käi kütusesegu andmete, vaid ainult aastase kasvuhoonegaaside heite kohta.

Kaugkütte- või -jahutussüsteemis, kus lõppkasutajatel on võimalus valida keskkonnahoidlikke tooteid, mille jaoks kasutatakse teatavat kütusesegu (nt 100 % taastuvallikatest pärinevat) või tekitatakse teatavat kasvuhoonegaaside heidet, mille keskkonnamõju on süsteemi keskmisest erinev, tuleb sellega arvestada, et ei tekiks topeltarvestust ega lõppkasutajate eksitamist. Sellised müüdid kogused tuleb lõpptarbija keskmise kütusesegu või kasvuhoonegaasi keskkonnamõju arvutustest välja jätta. Kui seda ei tehta, võib see olla vastuolus ELi tarbijakaitse õigusaktidega ⁽⁴³⁾.

VIIa lisa punkti 3 alapunktis f on nõue esitada võrdlus samasse kategooriasse kuuluva keskmise tavakasutajaga, nii et liikmesriigid peavad töötama välja kasutajakategooriad ja nende keskmise tavakasutuse või selle ülesande kellelegi delegerima. Kasutajapõhise mõõtmise teenuse osutajad võivad teha asjakohased täpsed võrdlusalused (tavakasutajate keskmise tarbimise) kättesaadavaks oma tarbijateks olevate hoonete andmete alusel. Elektrooniliste arvete puhul võib selle võrdluse teha kättesaadavaks internetis ja viidata sellele arvel. Paberil arvetel peavad võrdlusandmed olema muidugi arvel endal, nagu ka muu nõutav teave.

9.3.2. Arved, mille aluseks ei ole tegelik tarbimine ega küttekulujaoturi näidud

Praegu on levinud tava (vähemalt seal, kus kaugloetavaid seadmeid ei ole) võtta perioodilise aastast lühema perioodi arve koostamisel aluseks võrdsed jaotised aastase hinnangulisest tarbimisest. Sellised arved ei pea sisaldama kõiki eelnimetatud andmeid, aga „peavad sisaldama selget ja arusaadavat selgitust selle kohta, kuidas arvel esitatud summa arvutati, ja vähemalt [VIIa lisa punkti 3 ala]punktides d ja e osutatud teavet“. Selliseid nõudeid kohaldatakse ka siis, kui arvete aluseks ei olegi tegelik tarbimine ega küttekulujaoturi näidud. Nii on siis, kui mitme korteri või otstarbega hoone lõppkasutajate tarbimist eraldi ei mõõdeta ja energiakulud kantakse lõppkasutajatele edasi tasude või küttekulujaotuse kaudu, mille aluseks on vaid muud näitajad (nt põrandapindala, ruumide ruumala vms).

⁽⁴³⁾ Vt ka SWD(2016) 163 final, 25. mai 2016: komisjoni talituste töödokument: ebaausaid kaubandustavasid käsitleva direktiivi 2005/29/EÜ rakendamise/kohaldamise suunised.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52016SC0163>.